

Evaluering av system utdanningen ved Uni biovitenskap

Rapport fra sakkyndig komite

Kari Fasting (leder)

Kjetil Clementsen

**1 for kvalitetssikring av
versitetet for miljø- og**

é, 6. juni 2010

Solveig Cornér
Asbjørn Røiseland
Gunnar Stave

Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Universitetet for miljø- og biovitenskap

Rapport fra sakkyndig komité, 6. juni 2010

Kari Fasting (leder)

Kjetil Clementsen

Solveig Cornér

Asbjørn Røiseland

Gunnar Stave

1	Evaluering av universiteters og høyskoleers system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten.....	3
2	Kvalitetsarbeidet og kvalitetssikringssystemet ved Universitetet for miljø- og biovitenskap	4
2.1	Kort presentasjon av Universitetet for miljø- og biovitenskap	4
2.2	Universitetsledelsens vurdering av status og utfordringer i kvalitetsarbeidet.....	5
2.3	Hovedtrekk ved Kvalitetssikringssystemet	6
3	Kvalitetssikringssystemets funksjon og anvendelse	10
3.1	Kvalitetssikring av doktorgradsutdanningen.....	10
3.2	Kvalitetssikring av studieprogram gjennom evalueringer	12
3.3	Vurdering i lys av NOKUTs evalueringskriterier	15
4	Konklusjon - har Universitetet for miljø- og biovitenskap et tilfredsstillende system for kvalitetssikring?	19
5	Komiteens synspunkter på institusjonens videreutvikling av kvalitetsarbeidet.....	20
6	Vedlegg	22
6.1	Program	22
6.1.1	Program for komiteens innledende besøk	22
6.1.2	Program for hovedbesøket 14. -16. april.....	22
6.2	Dokumentasjon.....	23
6.2.1	Dokumentasjon mottatt før og under komiteens innledende besøk	23
6.2.2	Dokumentasjon mottatt før og under hovedbesøket	23
6.3	Kriteriegrunnlag for evaluering av universiteters og høyskoleers kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten.....	24

1 Evaluering av universiteters og høyskolors system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten

Lov om universiteter og høyskoler fastslår at universiteter og høyskoler skal ha et tilfredsstillende system for kvalitetssikring hvor studentevalueringer skal inngå. I forskriften til loven stilles følgende krav til institusjonenes kvalitetssikringssystemer:

”(1) Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet.

(2) Kvalitetssikringssystemet skal sikre og bidra til å utvikle kvaliteten i hele utdanningen, inkludert praksisstudier. Systemet skal omfatte alle forhold som har betydning for studiekvaliteten, fra informasjon overfor mulige søkere til avslutning av studiet, inklusive studiets relevans for arbeidslivet” (§ 2-1).

Kvalitetssikringssystemet er utdanningsinstitusjonenes redskap for å skaffe seg nødvendig kunnskap for å kunne vurdere kvaliteten i egne utdanningstilbud. Det er institusjonene selv som ut fra egen størrelse, faglige profil og andre forhold ved institusjonen bestemmer hvordan systemet skal utformes.

I henhold til Lov om universiteter og høyskoler er det NOKUTs oppgave å evaluere institusjonenes systemer for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten etter kriterier som organet fastsetter. NOKUT har gjennomført slike evalueringer siden 2003, og innledet våren 2009 sin andre syklus av evalueringer. Evalueringskriteriene er noe endret i forhold til første syklus.

NOKUT bruker sakkyndige komiteer i sine evalueringer. Komiteene skal vurdere hvorvidt institusjonene tilfredsstiller kravene til kvalitetssikring av egne studietilbud. En evaluering av et kvalitetssikringssystem er således ikke en faglig vurdering av innhold og kvalitet i de enkelte studier, men en evaluering av institusjonens systematiske arbeid for å sikre og forbedre slik kvalitet.

Den sakkyndige komiteen baserer sine vurderinger på dokumentstudier og på intervjuer med relevante aktører ved institusjonen. Det gjennomføres to institusjonsbesøk. Under det innledende besøket diskuterer institusjonsledelsen og evalueringskomiteen status i kvalitetsarbeidet og opplegg for hovedbesøket, basert på dokumentasjon som er oversendt komiteen på forhånd. Hovedbesøket vil være konsentrert om videre studier av dokumentasjon i tillegg til intervjuer. Komiteen kan her velge å gå mer detaljert inn i utvalgte deler av institusjonens kvalitetssikringssystem og kvalitetsarbeid.

Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Universitetet for miljø- og biovitenskap

Den sakkyndige komiteen har bestått av:

- Professor Kari Fasting, Norges idrettshøgskole (leder)
- Student Kjetil Clementsen, Universitetet i Stavanger
- Planerare Solveig Cornér, Helsingfors universitet
- Professor Asbjørn Røiseland, Høgskolen i Bodø

-Førsteamanuensis Gunnar Stave, Høgskolen i Volda
Seniorrådgiver Wenche Froestad fra NOKUT har vært komiteens sekretær.

Komiteen besøkte institusjonen 18. mars og 14. – 16. april. Ved det innledende besøket møtte komiteen rektor, universitetsdirektør, prorektor for utdanning, prorektor for forskning, studiedirektør, studiekvalitetsrådgiver og studenttingsleder. Under hovedbesøket hadde komiteen intervjuer med studenter med og uten tillitsverv, doktorgradsstipendiater, faglig ansatte med undervisnings-, veilednings- og programansvar, representanter fra forsknings- og undervisningsutvalg, instituttledere, studiedirektør, prorektor for utdanning og representanter for Studienemnda. Oversikt over tilsendt dokumentasjon og program for hovedbesøket er vedlagt. Evalueringskomiteen har kvalitetssikret rapporten i forhold til faktiske feil og misforståelser gjennom kontakt med universitetet.

Evalueringsrapporten er strukturert som følger: Kapittel 2 gjengir kort universitetsledelsens egne vurderinger av status og utfordringer i kvalitetsarbeidet og hovedtrekkene i kvalitetssikringssystemet. Komiteens vurderinger av universitetets bruk og nytte av systemet for kvalitetssikring av utdanningen følger i kapittel 3. Først gis en vurdering av elementer i kvalitetssikringssystemet som har vært særlig fokusert i evalueringen: kvalitetssikring av studietilbud gjennom evalueringer og kvalitetssikring av doktorgradsutdanningen. Deretter vurderes helheten i kvalitetssikringssystemet i lys av NOKUTs evalueringskriterier. Komiteen gir sin konklusjon og tilråding om godkjenning av systemet i kapittel 4, og kapittel 5 inneholder komiteens anbefalinger om videreutvikling av kvalitetsarbeidet. Program for komiteens besøk ved universitetet, framlagt dokumentasjon og NOKUTs evalueringskriterier er gjengitt i vedlegg 6.1, 6.2 og 6.3.

2 Kvalitetsarbeidet og kvalitetssikringssystemet ved Universitetet for miljø- og biovitenskap

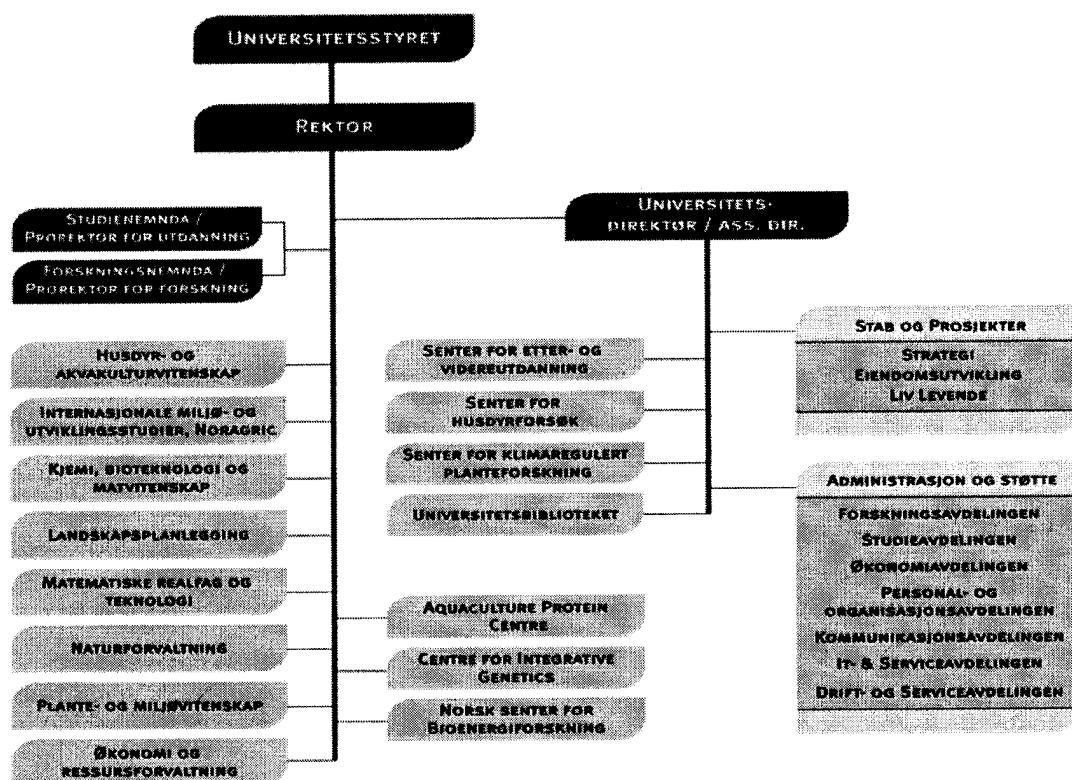
System for kvalitetssikring av utdanningen ved daværende Norges landbrukshøgskole ble godkjent av NOKUTs styre i mars 2004. Komiteen som evaluerte systemet i 2004 anbefalte institusjonen å videreutvikle sitt kvalitetsarbeid ved å synliggjøre studentmedvirkningen og la arbeidet med internasjonalisering være en del av kvalitetssikringssystemet, muligens som eget kvalitetsområde.

2.1 Kort presentasjon av Universitetet for miljø- og biovitenskap

Forløperen til dagens universitet og tidligere Norges landbrukshøgskole ble opprettet i 1859. Institusjonen ble vitenskapelig høgskole i 1897. Fra 1. januar 2005 skiftet institusjonen navn og status til Universitetet for miljø- og biovitenskap. Institusjonen ønsker å være en sentral aktør innen miljø- og biovitenskapene med vekt på kjerneområdene, biologi, mat, miljø og areal- og naturressursforvaltning med tilhørende estetiske og teknologiske fag. Universitetet har i dag 18 bachelorprogram, 43 masterprogram og doktorgradsutdanning ved samtlige 8 institutter, og er organisert som vist i figur 1 nedenfor.

Figur 1: Organisasjonskart

ORGANISASJONSKART
UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP
 MARS 2010

Høsten 2009 var det rundt 3250 studenter ved universitetet, og ca. 450 av disse var fra andre land enn Norge. Universitetet mottok ca 1200 nye studenter, og noe over halvparten av disse var kvinner. Universitetet hadde 990 årsverk, hvorav 535 i vitenskapelige stillinger. Av det totale antall årsverk var 47 prosent kvinner, og blant vitenskapelige stillinger var 39 prosent kvinner. (Opplysningene er hentet fra DBH, og tallene er fra høst-2009).

2.2 Universitetsledelsens vurdering av status og utfordringer i kvalitetsarbeidet

I forkant av komiteens innledende besøk ble universitetsledelsen bedt om å orientere om viktige utviklingstrekk ved kvalitetssikringssystemet og ledelsens vurdering av status og utfordringer i kvalitetsarbeidet. Sentrale elementer i orienteringen er gjengitt i det følgende.

Ledelsen understreker at kvalitetssikringssystemer har vært i kontinuerlig utvikling i hele perioden. Fra 2004 til 2010 har de mest sentrale satsingsområdene vært:

- Eksterne studieprogramevalueringer av alle studieprogram
- Emneevalueringer av alle emner hver gang de undervises og oppbygging av database som gjør det mulig å følge utvikling over tid

- Kvalitetssikring av doktorgradsutdanningen, med forbedring av rutiner og fokus på oppfølging av doktorgradsstudentene
- Aktivitetsbeskrivelser og praksis i kvalitetssikringssystemet
- System for oppretting av nye studieprogram og emner, tilpasset europeiske kvalifikasjonsrammeverk og Dublin descriptors og felles terminologi ved universitetet.

Videreutviklingen av systemet har vært preget av forenkling, blant annet er antall kvalitetsområder redusert fra 14 til 8. Universitetet har også arbeidet kontinuerlig med utviklingen av årsrapporten for kvalitetsarbeid. Rapporten følger nå kalenderåret for at prioriterte oppfølginger enklere skal komme inn i arbeidet med planer for kommende år. Det skal bli enklere å se foreslåtte tiltak i sammenheng med igangsatte eller planlagte tiltak, og det skal bli enklere å avsette ressurser. Omleggingen skal også gi ledelsen økt fokus på kvalitetsarbeidet og oppfølgingen av dette.

Universitetsledelsen peker på følgende utfordringer i det videre kvalitetsarbeidet:

- *"Å etablere gode oppfølgingsplaner for prioriterte satsningsområder sentralt på et så detaljert nivå at tiltak kan bli iverksatt på en rask og effektiv måte ved alle instituttene ved å:*
 - *plassere gjennomføring og ansvar på riktig nivå, og gi disse motivasjon og eierskap til prosessen*
 - *etterspørre tilbakemelding om resultater og gjennomføring til øverste ansvarsnivå*
- *Å forbedre "Årsrapport om studiekvalitet" ved å:*
 - *etablere bedre rutiner for innrapportering og minske omfanget av datainnsamlingen som er grunnlag for denne*
 - *videreutvikle den analytiske delen av rapporten*
- *Å holde et evalueringnivå som ikke skaper evalueringstrøtthet blant studentene. Likevel må vi kunne få et fullstendig bilde av tilfredsheten med og utviklingspotensialet til emner og studieprogram.*
- *Øke fokuset på læringsprosessen som en viktig del av kvaliteten i utdanningen. Implementeringen av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk ved UMB vil være til stor hjelp for et slikt økt fokus. UMBs system for etablering av studieprogrammer og emner gir oss et godt utgangspunkt.*
- *Få KSU til å bli en del i fusjonsprosessen mellom UMB og Norges veterinærhøgskole ved å:*
 - *lage en plan for å gradvis innføre felles studieadministrative og webrealterte systemer*
 - *inkludere NVH i sammenlikningsgrunnlaget i "Årsrapport om studiekvalitet" (sammen med de andre universitetene)*
 - *Lage en plan for gradvis innføring av felles verktøy og indikatorbruk"*

2.3 Hovedtrekk ved Kvalitetssikringssystemet

Teksten i dette kapitlet bygger på universitetets informasjonsbrosjyre om kvalitetssikringssystemet, annen innsendt dokumentasjon og informasjon hentet fra universitetets nettsider.

Mål og styring i kvalitetsarbeidet

Kvalitetssikringssystemet er utformet med utgangspunkt i følgende delmål:

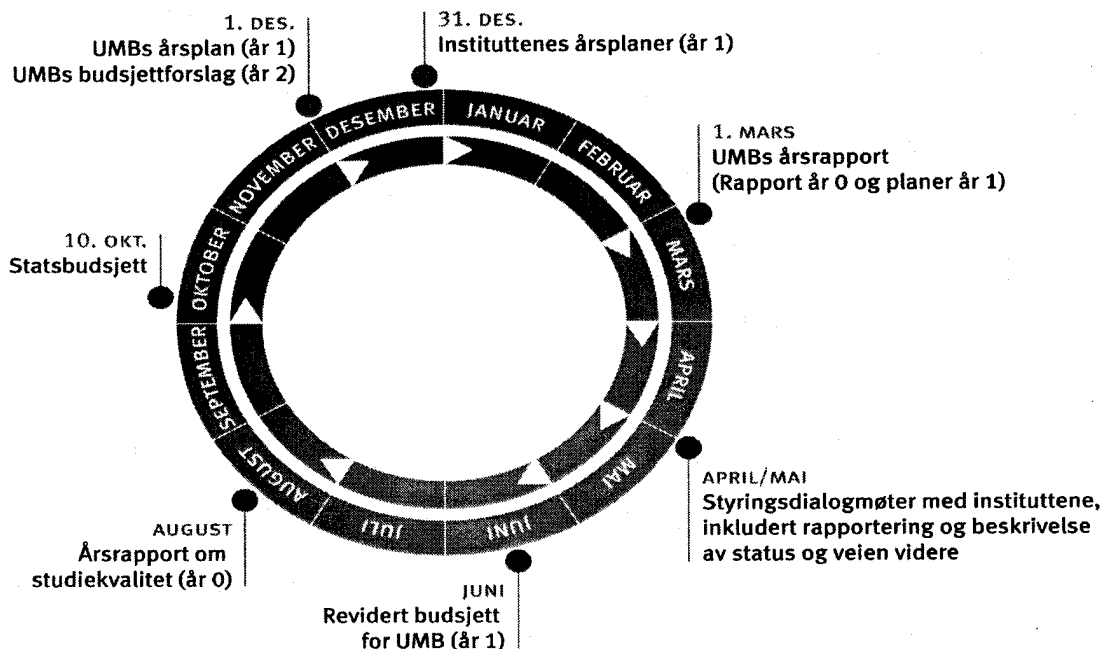
- Å sikre at utdanningsvirksomheten holder ønsket kvalitet
- Å fremme kvalitetsutviklingen i alle ledd av virksomheten
- Å dokumentere kvalitetsarbeidet og avdekke sviktende kvalitet

I henhold til resultatmålet for studiekvalitetsarbeidet skal arbeidet konkretiseres ved at det:

- "legges til rette for demokratiske og gjennomsiktede beslutningsprosesser
- legges til rette for økt kvalitet, effektivitet, miljøfokus og tidsaktualitet i studiene
- til en hver tid er oppdaterte i sine arbeidsbeskrivelser/rutiner iht. gjeldende regelverk og forskrifter og pågående praksis
- har gode rutiner for å fange opp avvik, og hvordan disse skal behandles og følges opp
- legges til rette for god informasjon om studiekvalitetsarbeid ut i hele organisasjonen
- årlig å rapportere til "Årsrapport om studiekvalitet" om hvordan det har blitt arbeidet for å oppnå ovenfor nevnte punkter, konkrete resultater og fremtidige utfordringer"

Gjennom systemet forventer universitetet å effektivisere informasjonsflyt og fremme gjennomføring av tiltak på alle nivåer i organisasjonen. Systemet skal sikre at ansvarlig ledelse på alle nivåer i organisasjonen har avklarte arbeidsoppgaver og ansvarsforhold, samt har grunnlag for å foreta strategiske prioriteringer innenfor utdanningsvirksomheten. De ansatte skal få avklart arbeidsoppgaver og ansvarsforhold i utformingen av læringsmiljøet og utdanningsvirksomheten. Systemet skal legge et forbedret grunnlag for samarbeidet om felles læringsmål mellom studenter og personale. Studentene skal kunne delta aktivt i utformingen av eget læringsmiljø og få sikkerhet for at tiltaksplaner og endringer blir gjennomført. Universitetet har utarbeidet en "styringsløyfe" som anses å være det viktigste verktøyet i utviklingen av utdanning, forskning og formidling, se Figur 2 nedenfor.

Figur 2: Styringsløyfe ved Universitetet for miljø- og biovitenskap

Ansvar og roller i kvalitetsarbeidet

Universitetsstyret har det øverste ansvaret for kvalitetssikringssystemet. Studienemnda¹ har som oppgaver i kvalitetsarbeidet å utvikle, vedlikeholde og gi tilråding om godkjenning av systemer for kvalitetssikring av utdanningsaktivitetene på alle nivåer. Nemnda skal påse at utdanningen utvikles og evalueres i tråd med strategiske planer. Forskningsnemnda² skal initiere tiltak som fremmer og sikrer kvaliteten på forskningsaktivitetene og bidra til at forskningen konsentreres om satsingsområdene gitt i forskningsstrategien, samtidig som det tas hensyn til universitetets faglige bredde. I samarbeid med Studienemnda har Forskningsnemnda ansvar for doktorgradsstudiene og overordnet ansvar for å utvikle kvalitetssikringssystemer for forskningsdelen i doktorgradsstudiet. Nemnda skal også påse at det utarbeides administrative rutiner for formidling og søknadsskriving.

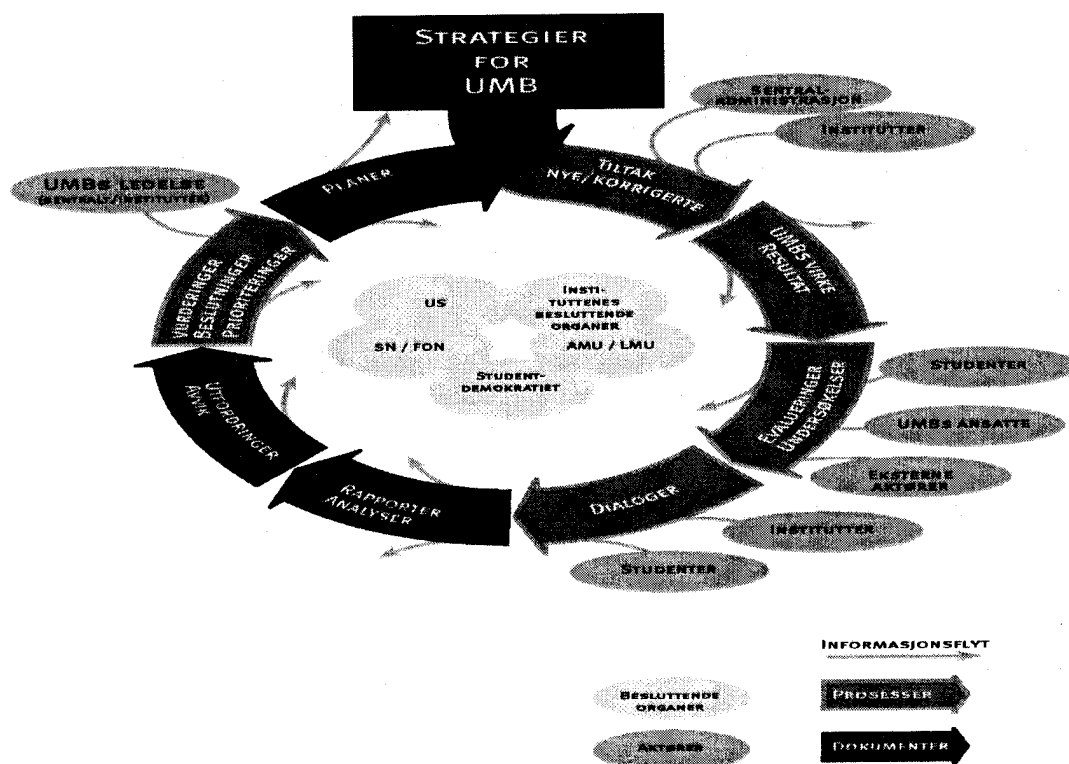
Universitetsledelsen har årlig styringsdialog med instituttene. Dette anses å være en viktig arena for rapportering, tilbakemelding og utvikling. Instituttene redegjør for ambisjoner på flere områder, blant annet utdanningsområdet, internasjonaliseringen og forskerutdanningen. Studiekvalitet har fast plass på agendaen. Instituttene har undervisningsutvalg og forskningsutvalg som også har ansvar i kvalitetsarbeidet. Undervisningsutvalgene har blant annet ansvar for instituttens oppfølging av ulike evalueringer og for å vurdere nye studieprogram før de går videre i systemet. Forskningsutvalgene har ansvar for doktorgradsutdanningene. Studieavdelingen har mye av det operative ansvaret for gjennomføringen av kvalitetsarbeidet, i tillegg til et systemansvar for videreutvikling av systemet.

Studentene deltar gjennom dialogprosesser, evalueringer og representasjon i formelle organer. Det er flere ukentlige møter mellom studentstyreprerentanter og ledere. Hver måned er det møte mellom universitetsledelsen og ledelsene for studentenes organer. To ganger i året er det faste møter mellom ledelsen og representanter for Forum for Doctoral students at UMB (FODOS). Studentene har også sine egne fagutvalg på hvert institutt som består av klassetillitsvalgte fra alle klasser på instituttet og studentrepresentantene i instituttets undervisningsutvalg, forskningsutvalget og instituttstyret. Viktige prosesser og informasjonsflyt i systemet er gjengitt i Figur 3 nedenfor.

¹ Sammensetning: Leder oppnevnes av Universitetsstyret etter forslag fra rektor, lederne av undervisningsutvalgene ved samtlige institutt og Noragric, fem representanter for studentene, en representant for doktorgradsstipendiatene og en representant for tilsatte i teknisk og administrativ stilling.

² Sammensetning: Leder oppnevnes av Universitetsstyret etter forslag fra rektor, lederne av forskningsutvalgene ved samtlige institutter og Noragric, to representanter for studentene, én representant for doktorgradsstipendiatene og én representant for tilsatte i tekniske og administrative stillinger.

Figur 3: Prosesser og informasjonsflyt i kvalitetssikringssystemet

FORKORTELSER: US = Universitetsstyret, SN = Studienemnda, FON = Forskningsnemnda, AMU = Arbeidsmiljøutvalget, LMU = Læringsmiljøutvalget

Kvalitetssystemets struktur

Studiekvalitet deles inn i tre hovedområder med tilhørende totalt åtte kvalitetsområder:

Hovedområde: Kvalitet på studenter som er tatt opp (inntakskvalitet)

Kvalitetsområde 1 - Inntak

Hovedområde: Kvalitet på utdanningsvirksomheten (innsatskvalitet)

Kvalitetsområde 2 - Styring

Kvalitetsområde 3 - Utdanningstilbudet

Kvalitetsområde 4 - Akademiske ressurser og studentstøtte

Kvalitetsområde 5 - Det totale læringsmiljøet

Kvalitetsområde 6 - Forskerutdanning

Kvalitetsområde 7 - Internasjonalisering

Hovedområde: Kvalitet på studenter (resultatkvalitet)

Kvalitetsområde 8 - Kandidater

For hvert av kvalitetsområdene har universitetet fastsatt mål, overordnet og operativt ansvar, indikatorer for kvalitet og konkrete virkemidler eller aktiviteter for kvalitetssikring.

3 Kvalitetssikringssystemets funksjon og anvendelse

Når et allerede godkjent system for kvalitetssikring av utdanningen evalueres, er det utdanningsinstitusjonens bruk og nytte av systemet som står i fokus. Et slikt fokus medfører at komiteen må vurdere det praktiske kvalitetsarbeidet relativt detaljert. Innenfor tilgjengelige budsjetttrammer kan en imidlertid ikke studere alle sider ved det praktiske kvalitetsarbeidet med samme detaljeringsgrad. Basert på særtrekk ved institusjonen og kvalitetssikringssystemet, samt inntrykk fra forhåndstilsendt dokumentasjon og samtaler under det innledende besøket, valgte komiteen å fokusere på følgende områder:

1. Kvalitetssikring av doktorgradsutdanningen
2. Kvalitetssikring av studieprogram gjennom kombinasjon av interne og eksterne evalueringer

Komiteens vurdering av universitetets bruk og nytte av kvalitetssikringssystemet illustreres ved det praktiske kvalitetsarbeidet og resultater av dette innenfor disse to områdene. Under sin oppsummering vurderer komiteen helheten i kvalitetssikringssystemet i lys av NOKUTs evalueringskriterier.

3.1 Kvalitetssikring av doktorgradsutdanningen

Universitetets rutiner og praksis

Det er i dag rundt 400 doktorgradsstudenter ved universitetet. Rundt halvparten av disse kommer fra utlandet. Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for doktorgradsutdanningen. Universitetsstyret drøftet opptak, kapasitet og gjennomføring av doktorgradsutdanningen sist i januar 2010.

Instituttene har ansvar for opptak til og gjennomføring av doktorgradsutdanningene. Utdanningen er regulert gjennom forskrift og avtaler mellom doktorgradsstudent, veiledere og eventuell ekstern institusjon. I 2007 ble det gjennomført et prosjekt for å forbedre og samkjøre universitetets rutiner. I etterkant av prosjektet er forskriften revidert, og det er utarbeidet flere maler for brev og avtaler. Den enkelte doktorgradsstudent skal ha en utdanningsplan som skal godkjennes av instituttets forskningsutvalg eller forskerutdanningsutvalg. Doktorgradsstudentene skal gjennomføre et oppstartsseminar, et midtveisseminar og et seminar i forkant av disputasen. Det er rutiner for gjennomføring av seminarene. Universitetet har utarbeidet skjema og rutiner for årlig framdriftsrapport, samt diverse skjema og standardbrev vedrørende innlevering av avhandling, oppnevning av bedømmelseskomité og melding fra bedømmelseskomiteen.

Det er utarbeidet en håndbok for gjennomføring av doktorgradsutdanningen. Det foreligger informasjon på engelsk som viser hvem som har ansvar for ulike elementer av utdanningsløpet og en engelskspråklig sjekklister for veiledere og doktorgradsstudenter. Det er også laget en veileder for bedømmelseskomiteer. På nettsidene er det linker til videre informasjon når det gjelder opptak, forskrifter, håndbok og skjema, forskerskoler, nyheter og møter, universitetets egne emner og kurs, levering av avhandling og mal for omslag, informasjon for nye doktorgradsstudenter og navn på kontaktpersoner i FODOS.

Doktorgradsstudenter har samme mulighet som andre studenter til å evaluere emner og delta i andre aktuelle evalueringer. FODOS har nylig gjennomført en undersøkelse om doktorgradsstudentenes opplevelse av arbeidsvilkårene sett i forhold til finansieringen av doktorgradsprosjektet.

Komiteens vurdering

De doktorgradsstudentene komiteen traff var meget fornøyde med egen arbeidssituasjon. Imidlertid påpekte de store forskjeller mellom instituttene i hva årlige driftsmidler (p.t. kr 22.000 per år) skal dekke. Særlig ble det opplevd som urettferdig at enkelte må dekke utgifter til nødvendig utstyr over egne driftsmidler, og doktorgradsstudentene opplevde dette som et problem i læringsmiljøet. Komiteen er klar over at ulike stipendtyper gir utslag i forskjellige driftsmidler. Uten at komiteen kjenner alle detaljer i denne saken bør universitetet etter komiteens mening tilstrebe likebehandling når det gjelder nødvendig infrastruktur. Komiteen vil derfor anbefale at universitetet vurderer muligheten av å ha mer ensartede rutiner og praksis for bruken av doktorgradsstudentenes driftsmidler. Den ovennevnte undersøkelsen i regi av FODOS vil være et nyttig grunnlag for dette arbeidet. I tilfeller der doktorgradsstudentene selv må dekke utgifter til nødvendig utstyr, bør dette klargjøres så tidlig som mulig når prosjektene godkjennes.

Komiteen har merket seg at universitetet har relativt få egne kurs på doktorgradsnivå. Universitetet framholdt at tilknytning til flere forskerskoler gir tilgang til flere aktuelle kurs. Både studentene selv og veilederne påpekte at deltakelse i eksterne kurs i inn- og utland gir studentene nyttige kontakter. Likevel kom det fram i samtalen at det er tidkrevende å finne aktuelle eksterne kurs, og at det kan være vanskelig å komme inn på de kurs en ønsker. Fagmiljøene understreket at antall egne kurs er et ressursmessig problem så vel økonomisk som når det gjelder de ansattes kapasitet. Komiteen mener det er viktig å kvalitetssikre at studentene får tilpasset opplæring i sitt doktorgradsløp. Etter komiteens mening bør universitetet derfor øke eget kurstilbud, samt påse at studenter som har behov for det, får veiledning i å finne relevante kurs utenfor institusjonen.

Komiteen fikk inntrykk av at studentene i stor grad var fornøyde med veiledningen. Flere mente de fikk langt mer enn de 100 timene de årlig har krav på. Ordningen med to biveiledere i tillegg til hovedveileder fungerte også godt for de fleste og sikret at man fikk synspunkter og innspill fra flere. Komiteen fikk inntrykk av at mange av de tilsatte både hadde mye undervisning og relativt mange studenter å veilede. Flere understreket imidlertid at doktorgradsstudenter som arbeider innen fagmiljøenes forskningsfelt er en viktig ressurs for miljøet. Det er imidlertid ingen særskilt opplæring av de som skal veilede på doktorgradsnivå. Universitetet krever riktignok at hovedveileder skal være fast ansatt, og dermed vil hovedveileder være pålagt å gjennomgå det generelle kurset i universitetspedagogikk innen to år etter ansettelse. Komiteen vil likevel anbefale at universitetet vurderer om dette er tilstrekkelig for å veilede på doktorgradsnivå, eller om det er behov for å styrke veilederkompetansen. Av tiltak som kan vurderes i denne forbindelse er for eksempel en intern arena for utveksling av erfaringer mellom hovedveiledere, eller en systematisk kursvirksomhet rettet mot veiledere, enten i egen regi eller i samarbeid med andre institusjoner.

Som ansatte har doktorgradsstudentene også årlige medarbeidersamtaler. Komiteen fikk inntrykk av at disse ble gjennomført ved alle institutter. Imidlertid var det ulik praksis når det gjaldt hvem samtalen ble holdt med. I medarbeidersamtalen bør en kunne ta opp ulike problemstillinger, også slike som er knyttet til veiledningen. Komiteen mener derfor en bør unngå at denne samtalen gjennomføres med veileder. Doktorgradsstudentene framholdt at de har flere kanaler og personer å henvende seg til med problemer eller forslag, for eksempel veiledere, instituttleder, eller leder av forskningsutvalg eller forskerutdanningsutvalg. Det synes ikke å være et fastlagt system for denne type henvendelser. Doktorgradsstudentene

påpekte at universitetet er preget av små forhold, og at de er godt integrert i forskermiljøet på eget institutt og fagområde.

Komiteen fikk inntrykk av at FODOS spilte en sentral rolle, både for å skape sosiale fellesskap og som et viktig talerør for studentene. Gjennom FODOS har doktorgradsstudentene representasjon i aktuelle utvalg og styringsorganer. Komiteen fikk inntrykk av at organisasjonen var aktiv i kvalitetsarbeidet, og tok initiativ til å få doktorgradsstudentenes saker på dagsorden. Den før omtalte undersøkelsen av doktorgradsstudentenes arbeidsforhold er også et tegn på dette. Undersøkelsen er overlevert ledelsen for vurdering av tiltak. Etter innspill fra FODOS til Studienemnda og Forskningsnemnda, endret universitetet sine karakterkrav til interne doktorgradskurs, slik at universitetets praksis ikke ble strengere enn ved andre norske universitet.

Doktorgradsstudentene oppfattet forskrift, håndbok, sjekklister, framdriftsrapport og de tre faste seminarer som sentrale elementer i kvalitetssikringen av doktorgradsutdanningen. Emneevalueringen ble ikke i samme grad tillagt vekt. Studentene framholdt særlig de tre seminarer som positive elementer i utdanningsløpet. Komiteen mener slike seminarer erfaringsmessig er positive. Det siste av disse kan med fordel arrangeres slik at det likner disputasen. Universitetets innsats for å samordne administrering av doktorgradsutdanningen synes å ha resultert i bedre og mer like prosedyrer og rutiner. Komiteen fikk likevel eksempler på en del ulike praksiser. Den obligatoriske kursdelen av utdanningen varierte mellom instituttene fra 30 – 70 studiepoeng.

3.2 Kvalitetssikring av studieprogram gjennom evalueringer

Universitetets rutiner og praksis

Emneevaluering

Alle emner evalueres hver gang det er undervisning i dem gjennom en felles elektronisk undersøkelse med 15 spørsmål og fast vurderingsskala fra 1-6. Ansvarlig lærer i et emne, instituttleder og undervisningsutvalgsleder, har tilgang til resultatene, inklusive kommentarer i åpne felt. Alle andre kan se resultatene uten kommentarer via link på nettsidene. I systembeskrivelsen understrekes viktigheten av å gi informasjon til studentene om oppfølging og endringer i etterkant av evalueringene, samt at emneansvarlig lærer er viktig i så måte. I universitetets årsrapport oppsummeres gjennomsnittstall for de ulike spørsmålene. Mange emneansvarlige har i tillegg egne evalueringer underveis eller ved slutten av et emne. Det er ikke noe felles system for underveisevalueringer, men dette er obligatorisk ved enkelte institutter.

Trivselsundersøkelsen

I 2007 og 2008 ble det gjennomført en trivselsundersøkelse blant studenter som gikk siste året i bachelor- eller masterprogram. Undersøkelsen inneholdt spørsmål om studiehverdagen, det fysiske læringsmiljø, det psykososiale læringsmiljø og kulturtilbudet. Undersøkelsen er under revurdering og planlegges gjennomført annet hvert år. Læringsmiljøutvalget(LMU) har ansvar for innhold og oppfølging av trivselsundersøkelsen.

Mastergradsundersøkelsen

I 2007 og 2008 ble det gjennomført evaluering av arbeidet med masteroppgaven. Instituttene fikk tilsendt hovedrapport med overordnet oversikt over resultatene, uten studentenes kommentarer, samt rådata, inklusive kommentarene fra egne studenter. Oppfølging av evalueringen var tema i ledelsens styringsdialog med instituttene. Resultatene fra

undersøkelsen ble også gjengitt i årsrapporten. Undersøkelsen revideres, og skal etter planen startes opp igjen neste år.

Eksterne programevalueringer

Universitetet har også eksterne evalueringer av studieprogrammene som helhet. Evalueringene gjennomføres av fagfellekomiteer med internasjonal representasjon. Det er et hovedmål å bidra til videreutvikling av programmene. Programmene vurderes i forhold til internasjonale utdanningsstandarder for det aktuelle fagområdet og utdanningens relevans. For den enkelte evaluering utarbeides en kontrakt med evalueringskomiteen som nærmere spesifiserer andre målsettinger. Evalueringene var opprinnelig tenkt i en 5-årssyklus, men planlegges nå gjennomført med noe lengre mellomrom.

Andre undersøkelser

Universitetet har gjennomført kandidatundersøkelser blant doktorgradskandidater i tidsrommet 2000-2004, og bruker sammenliknende data fra NIFU/STEP kandidatundersøkelser i sine årsrapporter. Kandidatenes faglige kompetanse vurderes i de ovennevnte eksterne programevalueringene. Årsrapportene inneholder tall og analyser for gjennomstrømming og resultater basert på egne nøkkeltall for de ulike programnivåene. Universitetet deltar også i OECD-studien "Assessing higher education learning outcomes (AHELO)". Dette er en verdensomspennende studie som skal måle og sammenligne læringsutbytte fra høyere utdanningsinstitusjoner. Den planlegges gjennomført i mars 2011.

Revisjon av emneevalueringen

Universitetet har nedsatt en arbeidsgruppe som skal vurdere den felles elektroniske emneevalueringen. Arbeidsgruppen skal vurdere både spørreskjemaet som benyttes og omfanget av evalueringen, og foreslå endringer i dagens system eller et nytt opplegg. Gruppen består av to studenter og to ansatte med undervisningserfaring og har sekretær fra studieavdelingen. Arbeidsgruppens forslag skal behandles av Studienemnda i mai 2010.

Komiteens vurdering

Komiteen har registrert at universitetet legger mye arbeid ned i den felles elektroniske emneevalueringen. Det at informasjonen lagres i en egen database gir gode muligheter til å analysere utvikling over tid. Komiteen registrerte at flere var bekymret over synkende svarprosent, selv om det også er svært god svarprosent i enkelte emner. Komiteen stiller spørsmålsteget ved nødvendigheten av å evaluere alle emner hver gang de undervises. Hyppigheten av slike evalueringer kan i seg selv påvirke svarprosenten. Dersom hyppigheten reduseres, er det viktig at det finnes alternative måter studentene kan anvende for å gi tilbakemeldinger.

Komiteen fikk varierende synspunkter fra både lærere og studenter når det gjelder viktigheten og nytten av emneevalueringene. Enkelte anså lav svarprosent som et problem i forhold til å anvende evalueringen som grunnlag for justeringer. På den annen side ble det framholdt at evalueringen viser hvorvidt studentene opplever store problemer i enkelte emner. Den får også fram ideer til gode løsninger. Komiteen oppfattet en viss frustrasjon over at evalueringen har felles spørsmål for alle emner. Enkelte emneansvarlige kompenserte manglende tilpasning til eget emne gjennom å lage egne skriftlige spørreundersøkelser i tillegg. Komiteen mener det er viktig å unngå slik dobbeltevaluering på slutten av samme emne, og anbefaler at universitetet vurderer muligheten av å føye til enkelte lokale spørsmål.

Komiteen fikk inntrykk av at resultatene fra emneevalueringene blir fulgt opp. Universitetet har et fungerende system for hvordan emneansvarlige kommenterer resultatene og foreslår tiltak. På instituttene blir eventuelle negative resultater tatt opp i møter med den enkelte emneansvarlige. Det ble framholdt for komiteen at slike samtaler kunne brukes som en positiv mulighet for å videreutvikle emnet og undervisningen, og at flere emner oppnådde meget positive resultater i påfølgende evalueringer. Komiteen fikk også høre eksempler på at gode resultater førte til premiering. Resultatene fra emneevalueringene blir sendt alle aktuelle aktører og utvalg som er involvert i kvalitetsarbeidet. Instituttens utdanningsutvalg og instituttlederene vurderer hvorvidt instituttet som sådan synes å ha problemer som bør følges opp. Instituttene brukte også seminarer for å drøfte løsninger på registrerte problemer. Fra sentralt hold ble det framholdt at vurderingen av emnene viser en stadig mer positiv tendens. Samlet sett er det komiteens inntrykk at universitetet legger mye godt arbeid i å løse problemer som påpekes i emneevalueringene.

Det synes imidlertid å mangle et system for tilbakemeldinger om resultater av evalueringene og oppfølgingen videre til studenter som ikke er tillitsvalgte. Riktignok fikk komiteen høre flere eksempler på at emneansvarlige redegjorde for tiltak som var gjort på bakgrunn av studentenes evalueringer. Resultatene er også tilgjengelige via interne nettsider. Enkelte hevdet at siden studentenes fagutvalg får se resultatene, bør de informere studentene. Komiteen mener fagutvalgene ikke kan pålegges et slikt informasjonsansvar, og anbefaler at universitetet lager et felles opplegg for tilbakemeldinger til studentene.

I enkelte emner og på noen institutter gjennomføres det evalueringer underveis i undervisningsterminen. Slike opplegg fikk svært god omtale av studenter og fagansatte komiteen møtte. Ved ett institutt har studentene selv tatt initiativ og laget et opplegg for underveisevaluering som lærerne vil bli anbefalt å benytte. Underveisevalueringer gir emneansvarlig mulighet til å foreta justeringer som kommer den aktuelle studentgruppen til gode. Komiteen mener universitetet bør vurdere å ha en felles regel om at det skal gjennomføres evaluering underveis, gjerne med stor grad av frihet i opplegget. For å styrke felles eierskap og spre gode løsninger, bør det vurderes hvorvidt det skal rapporteres om tiltak som iverksettes på bakgrunn av underveisevalueringer.

Universitetet bruker store ressurser på programevalueringer utført av eksterne fagkomiteer. Studienemnda og studieadministrasjonen legger stor vekt på å gjennomføre eksterne evalueringer av alle programmene. Instituttene lager oppfølgingsplaner som det rapporteres om i årsrapporten til styret. Syklusen for evalueringene er tenkt å utvides fra fem år til åtte-ni år. På instituttnivå var vurderingen av nytten av programevalueringene mer nyansert. De fleste så en nytteverdi, men det ble også framholdt at evalueringene er svært ressurskrevende for fagmiljøene. Komiteen mener det er positivt at universitetet har fått på plass et opplegg for systematisk og syklisk å evaluere alle studieprogrammene. Slik evalueringene er organisert, med internasjonale eksperter, vil rapportene kunne få faglig tyngde og legitimitet. Det er viktig at en så stor og ressurskrevende satsing som programevalueringene er, også gir stor nytte for de som har programansvaret. Komiteen vil anbefale at universitetet vurderer opplegget og organiseringen av programevalueringene i tillegg til lengden på syklusen. Det er viktig at instituttene trekkes aktivt inn i disse vurderingene, slik at de som skal gjennomføre forarbeidet og gjøre bruk av resultatene, også kan påvirke opplegget.

Universitetet har ikke egne studentevalueringer av studieprogrammenes sammenheng, organisering og administrasjon ut over det som skjer i forbindelse med de eksterne

programevalueringene. Med en utvidet syklus for disse, vil komiteen tilrå at studentene også får anledning til å evaluere programmenes sammenheng og organisering.

Komiteen anser det som positivt at studentevaluering av arbeidet med masteroppgaven er tenkt videreført. Komiteen anbefaler at evalueringen inkluderer studentenes vurdering av veiledningen. Under institusjonsbesøket fikk komiteen positive vurderinger fra studentene på alle nivåene om den veiledning de mottar. Flere påpekte at veilederne var svært imøtekommende og at de fikk mer enn tilmålte antall timer.

Komiteen mener også det er viktig at trivselsundersøkelsen kommer i gang igjen som planlagt hvert annet år. Komiteen fikk inntrykk av at undersøkelsen var lite kjent blant studenter. Det var også flere ansatte som ikke kjente til den. Dette kan skyldes at siste undersøkelse ble gjennomført i 2008, og at flere personer komiteen møtte, dermed ikke hadde deltatt i den. Komiteen mener det er riktig at LMU har eierskap til undersøkelsen og et hovedansvar for å analysere resultater og foreslå tiltak. Imidlertid mener komiteen at universitetet bør passe på at nye studenttillitsvalgte får god informasjon om alle undersøkelser som ikke går hvert år. Det er også viktig at resultatene av slike undersøkelser tas opp til vurdering på instituttnivå.

Universitetet har ikke et felles system for å vurdere studieprogrammernes relevans ut over de eksterne programevalueringene. Et institutt brukte eksterne referansegrupper, og et annet gjennomførte undersøkelser blant uteksaminerte kandidater med spørsmål om jobbmuligheter og nytteverdi av ulike deler av utdanningen. I begge tilfeller ble informasjonen ansett som svært nyttig i programutviklingen og i rekrutteringsarbeidet. Imidlertid hørte komiteen også om et tilfelle hvor kandidatundersøkelse ikke lyktes på grunn av svært dårlig svarprosent. Komiteen anbefaler at universitetet overveier å innføre vurdering av relevans, men hvor det er frihet til å tilpasse opplegget til studieprogrammernes karakter.

Komiteen konkluderer med at Universitetet for miljø- og biovitenskap viser vilje og evne til systematisk kvalitetssikring av undervisning og studieprogram gjennom evalueringer. Universitetet har gode ordninger for bred deltakelse i å analysere resultater og foreslå tiltak, og dessuten et tydelig opplegg for oppfølging av resultatene fra evalueringer. Evalueringsvirksomheten er omfattende og ressurskrevende, og komiteen anser at universitetet gjennom de pågående revisjoner bør søke muligheter for forenkling og redusert hyppighet for noen typer evalueringer.

3.3 Vurdering i lys av NOKUTs evalueringskriterier

Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur

I dette avsnittet vurderes det hvorvidt kvalitetssikringssystemet fremmer bred deltakelse i kvalitetsarbeidet blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer. Videre ser komiteen på i hvilken grad informasjon og vurderinger er dokumenterte og tilgjengelige, og om kvalitetssikringssystemet stimulerer til et kvalitetsarbeid som er preget av åpenhet, engasjement og forbedringsvilje.

Komiteen mener at universitetets kvalitetsarbeid er preget av bred deltakelse fra både ansatte og studenter. Studentene deltar i aktuelle organer på institutt- og institusjonsnivå, og i rektors ukentlige møter med instituttlederne. Komiteen fikk inntrykk av at kvalitetsarbeid står på dagsordenen i studentenes egne organer både sentralt og på instituttet. FODOS spiller en tilsvarende viktig rolle for doktorgradsstudentene. Så langt komiteen har brakt på det rene, er det også stor vilje til å lytte til studentenes synspunkter, finne løsninger på problemer og

iverksette tiltak. Studentene berømmer også de ansatte for å ha en positiv holdning og ”åpen dør” for studentene. Studentene vet hvor de skal gå om dersom har problemstillinger de vil ta opp, og de føler seg velkomne og tatt på alvor. Komiteen fikk inntrykk av at studieveilederne spiller en viktig rolle, særlig i forhold til at studentene skal kunne orientere seg i emnetilbud og ha tilstrekkelig informasjon for de valg de må foreta i løpet av studieprogrammet. Studieveilederne syntes å ha viktig funksjon i veiledning og tilrettelegging for studentene.

Instituttene er svært autonome. Stor grad av autonomi kan gi stimulans til god kvalitetskultur i fagmiljøene, men er kanskje ikke like positivt for samarbeid på tvers, for eksempel når det gjelder kurs og emner. Kollegaveiledning og felles vurderinger av emner og program framstår ikke som særlig utbredt. Imidlertid ser komiteen at det er stor grad av felles vurderinger i forbindelse med de eksterne programevalueringene. Komiteen anbefaler at fagmiljøene vurderer metoder for mer samarbeid også i det løpende kvalitetsarbeidet.

Komiteen fikk inntrykk av at fagmiljøene er opptatt av å drøfte og utvikle kvaliteten i studietilbudene. Som nevnt har universitetet tydelige rutiner for hvordan resultater fra evalueringer skal dokumenteres og distribueres, samt hvem som skal følge opp og vurdere eventuelle tiltak på ulike nivå i organisasjonen. Kvalitetsarbeidet er organisert med gode forbindelser mellom instituttnivåer og universitetsledelsen, blant annet gjennom ukentlige møter. Komiteen oppfatter universitetet som en institusjon hvor det i stor grad er interesse for å drøfte og implementere tiltak.

Når det gjelder læringsmiljøet kom det fram en del utfordringer, særlig knyttet til lesesalsplasser og hva driftsmidlene for doktorgradsstudenter skal dekke. På grunn av sammenslåingen med Norges veterinærhøgskole vil det bli byggeaktivitet de nærmeste årene. Studentene understreket behovet for god informasjon til de studentene dette berører. Komiteen ser det derfor som viktig at trivselsundersøkelsen gjennomføres dette året. Komiteen fikk inntrykk av at LMU har fått et tydelig ansvar i kvalitetsarbeidet.

På bakgrunn av institusjonsbesøkene framstår Universitetet for miljø- og biovitenskap som en utdanningsinstitusjon med et stort engasjement for kvalitetsarbeidet i de ulike fagmiljøene og et vel dokumentert kvalitetsarbeid. Komiteen fikk også inntrykk av en institusjon med et godt sosialt miljø og stor grad av trivsel blant studenter og fagpersoner.

Mål, plan og ledelsesforankring

Komiteens vurdering legger vekt på at systemet er beskrevet slik at det angir de målsettinger, prosesser, aktører og fora som inngår og at systemet er forankret i ledelsen og besluttede organer på de ulike nivåer. Komiteen ser også på hvorvidt arbeids- og ansvarsfordeling i kvalitetsarbeidet er fastsatt. Til sist vurderes hvordan selve kvalitetssikringssystemet gjøres til gjenstand for jevnlig evaluering og utvikling med sikte på institusjonens eget behov.

Generelt mener komiteen at kvalitetsarbeidet er organisert slik at ansvar og roller kommer tydelig fram. Kvalitetsarbeidet synes å være godt forankret i ledelsen på alle nivåer. Lederne er bevisst sitt ansvar for oppfølging. De tar initiativ til samtaler med enkeltpersoner, sørger for aktuelle fellesmøter og tar saker opp til drøfting i aktuelle utvalg. Kvalitetsarbeidet tas opp i institusjonsledelsens styringsdialog med instituttene. Årsrapportene til styret viser tydelig oppfølging av tiltak, oversikt over resultater og mer detaljerte oppfølgingsplaner etter eksterne evalueringer.

Universitetet har satt målsettinger for kvalitetsarbeidet og det rapporteres på måloppnåelse ut fra et bredt sett av indikatorer. Universitetet har også jevnlig revidert sitt kvalitetssikringssystem med vektlegging av forenkling og forbedring. Komiteen merket seg at det er relativt mange indikatorer, og det kan være aktuelt å se på om alle er like nyttige og relevante. Komiteen anbefaler at universitetet vurderer hvilke indikatorer det er strategisk viktig å følge med på innen de ulike kvalitetsområdene. Det bør også vurderes om indikatorene skal være de samme hvert studieår, eller om enkelte skal variere fra ett studieår til det neste.

Universitetet har også hele tiden hatt et aktivt forhold til å forbedre selve kvalitetssikringssystemet, og systemet har vært revidert flere ganger siden forrige evaluering. Revideringene har ikke medført noen radikal omlegging, men har hatt fokus på effektivisering og forenkling. Oppfølging av områder der universitetet har sett behov for forbedringer, som for eksempel prosjektet knyttet til doktorgradsutdanningen, har også vært sentralt i revideringene.

Informasjonsbrosjyren om kvalitetssystemet er nylig revidert, og den siste utgaven er forbedret med hensyn til å vise styringsstruktur og rapporteringsflyt i systemet. Informasjonsbrosjyren er etter komiteens mening i hovedsak godt egnet til å gi universitetets ansatte og studenter oversikt over de viktigste prosessene i kvalitetsarbeidet. Imidlertid savner komiteen et tydeligere helhetsbilde av ansvar, roller og aktivitet i kvalitetsarbeidet. Informasjonsbrosjyren nevner for eksempel ikke hvordan ulike utvalg, nemnder og instituttstyrer bidrar. For øvrig mener komiteen at informasjonsbrosjyren og nettsidene er oversiktlige og brukervennlige. Imidlertid er linken til disse sidene litt vanskelig å finne.

Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene

Nedenfor vurderer komiteen hvorvidt sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt igangsatt studium bygger på informasjon som innhentes systematisk og fra flere kilder, for eksempel studentevalueringer av undervisningen, kvantitative nøkkeldata, faglærernes vurderinger og eksterne vurderinger av studiets kvalitet og relevans ved fagfeller og interessenter. Videre vurderes om systemet har særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier.

Etter komiteens mening har universitetet et tilfredsstillende system for jevnlig vurdering av utdanningskvalitet gjennom evalueringer fra studenter og fagmiljø. Universitetet har også et systematisk og grundig opplegg for eksterne fagfellevalueringer av studietilbudene. Komiteen har fått inntrykk av mer variasjon og mindre systematikk når det gjelder vurderinger av relevans fra interessenter. Komiteen har imidlertid ikke studert dette like grundig som evalueringsevirsomheten. Komiteen mener det er fornuftig å ha egne undersøkelser om læringsmiljøet og studentenes trivsel hvert annet år. Det er relativt store datamengder i systemet, og komiteen vil generelt støtte en tanke på forenkling og reduksjon i det revisjonsarbeidet som nå pågår. Det er viktig at den samlede mengde med ulike evalueringer gir tilfredsstillende informasjon til alle som har ansvar for oppfølging, samtidig som rapporteringen ikke oppleves som unødig slitsom. For øvrig vil komiteen henvise til drøftingene i kapittel 3.2 når det gjelder innhenting av informasjon om studietilbudene gjennom bruk av evalueringer.

Årsrapporten om kvalitetsarbeidet er etter komiteens mening et fyldig dokument som gir viktig styringsinformasjon til ansvarlige for kvalitetsarbeidet på ulike nivåer. Komiteen anser det som positivt at rapporten sammenlikner universitetets resultater med andre institusjoner.

Rapporten har sammenheng og oversikt som gjør det mulig å finne det en søker. Komiteen har fått inntrykk av at det er tydelige rutiner for vurdering og kvalitetssikring av nye studietilbud, og hadde gjerne sett at dette kom enda tydeligere til uttrykk i kvalitetsrapportene. Komiteen mener også det må være en utfordring å gjøre rapportene kortere. Komiteen fikk inntrykk av at rapporteringssystemet oppleves som svært omfattende og arbeidskrevende.

Analyse, vurdering og rapportering

Under dette kriteriet vurderer komiteen hvordan den informasjonen som systemet generer blir analysert, vurdert og framstilt for ansvarlige fora og ledelsesnivåer og om dette gjøres i en form og et omfang som er tilpasset det ansvar og de typer beslutninger som tas på de ulike nivåene. Videre ser komiteen på hvorvidt rapportene i systemet viser hva som er de aktuelle fagmiljøenes egenvurdering av kvaliteten, hva som framgår av eventuelle eksterne vurderinger, og hva fagmiljøene beslutter eller foreslår av tiltak for ytterligere kvalitetsutvikling. Til sist legger komiteen vekt på at institusjonens ledelse rapporterer årlig til styret om utdanningskvalitet og kvalitetsarbeid, med en helhetlig vurdering av utdanningskvaliteten, samt oversikt over prioriteringer og tiltak i kvalitetsarbeidet (årlig kvalitetsrapport eller tilsvarende).

Komiteen mener at universitetet har systemer for analyse av informasjonen som genereres i systemet. Det synes vel definert hvilken type informasjon som skal samles inn på ulike nivåer, hvordan den skal rapporteres, hvem som har ansvar for å analysere og hvem som skal følge opp i ettertid. Etter ulike typer evalueringer skal det gis kommentarer og foreslås tiltak fra emneansvarlig. Komiteen har også sett stor aktivitet og engasjement fra studentorganene i kvalitetsarbeidet. Studentene tar både initiativ til undersøkelser og er aktive i å foreslå tiltak. Så langt komiteen kan bedømme, fungerer oppleggene som finnes for å analysere informasjon og foreslå tiltak tilfredsstillende på instituttnivå med oppfølging både i fagmiljøene, i aktuelle utvalg og fra ledelsens side.

Det er også komiteens mening at universitetet har et godt opplegg for at informasjonen fra kvalitetsarbeidet drøftes mellom instituttnivået og ledelsen. Det er ukentlige møter mellom instituttlederne, og institusjonsledelsen, hvor også studenttillitsvalgte er med. Resultater fra evalueringer og videre oppfølging er sentrale tema i den årlige styringsdialogen.

Komiteen tror det er en god løsning at LMU er ansvarlig for å vurdere innholdet i undersøkelser av studentenes opplevelse av læringsmiljøet og egen trivsel, og at utvalget er ansvarlig for å analysere resultatene og foreslå tiltak. Dette sikrer utvalget en viktig funksjon i kvalitetsarbeidet, og gir det kontroll over innhenting av informasjon som er viktig for utvalgets arbeid.

Det er kvalitetsindikatorer for å vurdere måloppnåelse innen de ulike kvalitetsområdene. Med de valg av fokusområder som har vært gjort i denne evalueringen, har ikke komiteen kunnet gjennomgå dette systemet i sin fulle bredde og detalj. Komiteen vil likevel framholde at universitetet bør vurdere om det er i overkant mange indikatorer. Generelt kan for mange indikatorer gi for mye informasjon i bredden. Det kan også gjøre det vanskelig å skille ut den vesentlige informasjonen fra det som er mindre viktig, i tillegg til at det er meget ressurskrevende.

Etter komiteens vurdering får styret utfyllende årsrapporter om studiekvalitet. Rapportene er tydelige i formidlingen av den oppfølging som har skjedd i forhold til foreslåtte tiltak i tidligere årsrapporter. Det angis også hvorvidt problemer anses å være løst, eller om videre

oppfølging skal pågå. Rapportene har også klare forslag til nye tiltak. Etter komiteens mening synes årsrapportene å gi tilstrekkelig informasjon til å kunne fungere som gode styringsredskap.

Kvalitetsrapporten er ment som et verktøy for institusjonsledelsen og universitetsstyret. Derfor må det også bli opp til ledelsen og styret å avgjøre om man er mest tjent med å fortsette praksisen med en egen kvalitetsrapport, eller om rapporteringen av kvalitetsarbeidet skal integreres i andre typer rapporteringer.

Bruk av kunnskapen til kvalitetsforbedring

I vurderingen legger komiteen vekt på at tiltak for forbedringer vurderes og iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalysene som gjøres. Dette gjelder både tiltak i tilfeller av svikt i forhold til akkrediteringskravene, og tiltak for å videreutvikle studiekvaliteten. Komiteen vurderer også om forslag og vedtak om tiltak framgår av institusjonens årlige kvalitetsrapport eller underliggende rapporter, samt at det er sammenheng mellom kvalitetsrapportering og planarbeid på ulike nivåer ved institusjonen, inkludert budsjettarbeid.

Komiteen mener at rapporteringen i kvalitetsarbeidet på en god måte er rettet inn mot å foreslå tiltak og vurdere oppfølging og effekter av tidligere igangsatte tiltak. Iverksetting av tiltak etterspørres systematisk av ledelsen på alle nivåer. Så langt komiteen kan bedømme, fungerer denne delen av kvalitetsarbeidet meget godt på alle nivåer i organisasjonen. Universitetet har også nylig lagt om sitt tidspunkt for rapportering til styret, slik at rapporten skal passe bedre inn i den årlige plan og budsjettprosessen. Komiteen fikk inntrykk av at omleggingen ble positivt vurdert.

Komiteen merket seg at etter eksterne evalueringer av studieprogram lages det handlingsplaner for oppfølging i de aktuelle fagmiljøene. Oppfølgingsplanene omtales også i årsrapporten til styret.

Komiteen ser det som positivt at det er avsatt et eget budsjett for LMU. Samtidig kan universitetet vise eksempler på at tiltak som krever større summer, kommer inn i vanlige driftsbudsjetter. Komiteen merket seg at for sen sensur medfører bøter, og at LMU disponerer disse midlene til tiltak for studentene. Ordningen synliggjør hvorvidt sen sensur er et stort problem, og gir studentene ekstra midler til mindre miljøtiltak. For studentene er det selvsagt viktig at sensuren kommer som lovet, og det viktigste bør være at forsinkelser ikke skjer i særlig omfang.

Generelt er det komiteens vurdering at universitetet har et tydelig fokus på at kvalitetsarbeidet skal føre til forbedringer, og har innført et system som er godt egnet til å lykkes med dette.

4 Konklusjon - har Universitetet for miljø- og biovitenskap et tilfredsstillende system for kvalitetssikring?

Komiteen mener at Universitetet for miljø- og biovitenskap har et system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten som både kan bidra til å utvikle kvalitet og sikre at denne er tilfredsstillende. Komiteen har sett et system som brukes aktivt og fører til oppfølging på alle nivåer i organisasjonen. Universitetet framstår med en god organisasjonskultur, der studenter og ansatte trives og kvalitetsarbeidet er rettet inn mot forbedringer. Komiteen fikk inntrykk av

at fagmiljøene er opptatt av å ha høy kvalitet i studietilbudene. Studentene syntes å være fornøyde med utdanningen, og at de er aktive i kvalitetsarbeidet.

Systemet omfatter alle sider av utdanningsvirksomheten fra informasjon overfor potensielle studenter til avslutningen av studiet. Vurdering av relevans i studiene er et element i de eksterne programevalueringene. Komiteen har sett eksempler på ulike praksiser på dette området som synes å fungere godt i de aktuelle fagmiljøene. Etter komiteens mening bør vurderinger av relevans fra uteksaminerte studenter og interessenter, tydeligere bli en del av systemet. Universitetet har i dag et bredt spekter av fag med ulike fagkulturer som har forskjellige kontaktflater med omkringliggende arbeids- og næringsliv, og komiteen anser det som fornuftig at vurderinger av relevans kan gjennomføres med lokale tilpassninger.

Systemet gir etter komiteens mening tilfredsstillende dokumentasjon av kvalitetsarbeidet. Universitetet har på en god måte systematisert innsamling av relevant informasjon og denne aggregeres til neste nivå i organisasjonen. Systemet sikrer at arbeidet med analyse og forslag til tiltak er organisert slik at det er rom for bred medvirkning fra studenter og ansatte. Rapportene fra kvalitetsarbeidet viser tydelig hvordan tiltak er blitt fulgt opp, vurderer hvorvidt problemene er løst og foreslår nye tiltak. Resultater fra kvalitetsarbeidet danner et viktig grunnlag for beslutninger i plan- og budsjettprosessen, og kvalitet i utdanningen er tydelig forankret i universitetets strategi.

Komiteen tilrår at system for kvalitetssikring av utdanningen ved Universitetet for miljø- og biovitenskap godkjennes. Komiteens innstilling er enstemmig.

5 Komiteens synspunkter på institusjonens videreutvikling av kvalitetsarbeidet

I de drøftinger som er gjort i kapittel 3 har komiteen foreslått tiltak i det videre kvalitetsarbeidet. I dette kapitlet vil komiteen kort trekke fram de viktigste punktene.

Kvalitetssikring av doktorgradsutdanningen

Komiteen ser at det er lagt ned et godt arbeid i å samordne og utvikle rutiner og styringsdokumenter rundt doktorgradsutdanningen. I dag er doktorgradsstudentenes løpende evaluering av utdanningen lagt inn i de vanlige systemene for emneevalueringer m.v. Dette fanger imidlertid i liten grad helheten i doktorgradsstudentenes arbeidssituasjon. Komiteen vil anbefale at universitetet lager et skreddersydd system for løpende vurdering av doktorgradsutdanningen. Komiteen vil anbefale at universitetet vurderer mulige tiltak når det gjelder hva doktorgradsstudentene må dekke over egne driftsmidler. Komiteen har også oppfattet et behov for at universitetet utvider sitt eget kurstilbud på dette nivået. Til sist vil komiteen anbefale at en sikrer at medarbeidersamtalen skal kunne gjennomføres med en annen person enn veileder.

Evalueringsportefølje

Universitetet har i dag en kombinasjon av forskjellige evalueringsformer, der noen er eksterne, andre interne. Videre finnes det både formelle og uformelle evalueringer av emner, og en kombinasjon av midtveis- og sluttevalueringer. Denne bredden er i utgangspunktet positiv. Samtidig er den totale evalueringsporteføljen svært ressurskrevende, noe som blant annet har ført til at syklusen for eksterne programevalueringer har blitt endret. Komiteen vil oppfordre universitetet til å se på den totale evalueringsporteføljen, og finne en bærekraftig

kombinasjon av evalueringsformer og evalueringssykluser. Komiteens kommentarer til de enkelte evalueringsformene må ses i denne sammenheng.

Revisjon av emneevalueringen

Universitetet har en felles emneevaluering som fungerer og som systematisk følges opp. Imidlertid mener komiteen at dette systemet er svært ressurskrevende, samt at fagmiljøene ikke i tilstrekkelig grad får aktuell informasjon om det enkelte emnet. I flere tilfeller fører dette til at emneansvarlige foretar egne undersøkelser i tillegg. Komiteen mener dette er uheldig. Universitetet selv ser behov for å justere systemet og det er under revisjon. Komiteen vil derfor anbefale universitetet å kutte ned på hyppigheten i evalueringen av de enkelte emner, samt sørge for at evalueringen gir rom for lokale spørsmålsstillinger. Komiteen anbefaler også at underveisevaluering av emner gjøres til en obligatorisk del av systemet. Denne kan gjerne være enkel og ha stort rom for tilpassning til det enkelte emnet.

Tilbakemelding til studentene

I informasjonen om kvalitetssikringssystemet understrekes det at det er viktig å gi studentene tilbakemeldinger om resultater fra evalueringer og eventuelle justeringer som har blitt eller vil bli gjort. Komiteen fikk inntrykk av at dette slett ikke alltid skjer i praksis, og anbefaler at dette følges opp overfor de emneansvarlige.

Revisjon av programevalueringene

Som nevnt har universitetet et grundig system for fagfellevurdering av programporteføljen. Komiteen er enig i at dette bør beholdes som system, og at syklusen med fordel kan forlenges. Komiteen vil anbefale at den pågående revisjonen også ser på muligheten av å forenkle evalueringene slik at de blir noe mindre ressurskrevende. Fagmiljøenes erfaringer bør tillegges vekt i revisjonsprosessen.

Evaluering av studentenes arbeid med masteroppgaven

Komiteen ser det som positivt at evalueringen skal settes i gang igjen. Universitetet bør påse at veiledningen blir en del av evalueringsopplegget.

Styrke systematisk vurdering av relevans

Komiteen vil anbefale at universitetet ser på de praksiser som i dag eksisterer i ulike fagmiljøer når det gjelder å vurdere relevans. Komiteen anbefaler at dette tydeliggjøres som del av kvalitetssikringssystemet, men med stor grad av tilpassning til de enkelte studieprogrammernes fagkultur.

6 Vedlegg

6.1 Program

6.1.1 Program for komiteens innledende besøk

9.15-09.45	Presentasjon av kvalitetssikringssystemet og viktige endringer - ved kvalitetskoordinator og studiedirektør
09.45-10.00	Komiteens oppsummering
10.00-12.00	Møte med rektor, universitetsdirektør, prorektor for undervisning, prorektor for forskning, studiedirektør og studenttingsleder
12.00-12.15	Komiteens oppsummering
12.15-13.15	Lunsj
13.15-14.15	Komitémøte

6.1.2 Program for hovedbesøket 14. -16. april

Onsdag 14.4. *Kvalitetssikring av doktorgradsutdanningen*

Tid	Aktivitet
11.30 – 12.10	Lunsj
12.15 – 13.15	Komitémøte
13.15 – 14.15	Møte med 6 doktorgradsstudenter uten tillitsvern,
14.15 – 14.30	Komiteens oppsummering
14.30 – 15.15	Møte med Undervisere på doktorgradskurs og hovedveiledere, til sammen 6 personer
15.15 – 15.30	Komiteens oppsummering
15.30 – 15.45	Pause
15.45 – 16.30	Representanter fra forsknings- og undervisningsutvalg
16.30 – 16.45	Komiteens oppsummering
16.45 –	Komitémøte

Torsdag 15.4. *Bruk og nytte av evalueringer i kvalitetssikring av en mastergradsutdanning*

Tid	Aktivitet
09.00 – 09.45	Møte med 6 masterstudenter uten tillitsvern
09.45 – 10.00	Komiteens oppsummering
10.00 – 10.45	Møte med 6 faglig ansatte inkl. emneansvarlige
10.45 – 11.15	Møte med programansvarlig og studieveileder
11.15 – 11.30	Komiteens oppsummering av møtene med faglig ansatte inkl. studieveileder
11.30 – 12.30	Lunsj
12.30 – 13.15	Undervisningsutvalget
13.15 – 13.30	Komiteens oppsummering
13.30 – 14.00	Komitémøte
14.00 – 14.15	Pause

Bruk og nytte av evalueringer i kvalitetssikring av en bachelorgradsutdanning

14.15 – 15.00	Møte med 6 bachelorstudenter uten tillitsvern
15.00 – 15.15	Komiteens oppsummering
15.15 – 16.00	Møte med 6 faglig ansatte inkl. emneansvarlige
16.00 – 16.30	Møte med programansvarlig og studieveileder
16.30 – 16.45	Komiteens oppsummering av møte med faglig ansatte inkl. studieveileder
16.45 – 17.00	Pause
17.00 – 17.45	Møte med Undervisningsutvalget
17.45 – 18.00	Komiteens oppsummering
18.00 – 18.30	Komitémøte

Fredag 16.4.

08.45 – 09.30	Studenter med tillitsverv på institutt og programnivå
09.30 – 09.45	Komiteens oppsummering
09.45 – 10.30	Møte med instituttledere
10.30 – 10.45	Komiteens oppsummering
10.45 – 11.30	Komitémøte
11.30 – 12.10	Lunsj for komiteen
12.15 – 13.00	Studenttillitsvalgte på institusjonsnivå
13.00 – 13.15	Komiteens oppsummering
13.15 – 14.00	Møte med studiedirektør, prorektor for utdanning og representanter fra Studiemndra
14.00 – 14.15	Komiteens oppsummering
14.15 – 14.30	Pause
14.30 – 16.00	Komitémøte
16.05 – 16.25	Tilbakemelding til ledelsen

6.2 Dokumentasjon

6.2.1 Dokumentasjon mottatt før og under komiteens innledende besøk

- De tre siste årsrapportene fra kvalitetsarbeidet
- Strategi for UMB 2010-2013
- Informasjonsbrosjyre om kvalitetssikringssystemet
- Bli kjent med UMB (utskrift fra nettsidene)
- Oversikt over aktuelle saker til universitetsstyret siden forrige evaluering (2004)
- Skriv fra universitetsledelsen om status og utfordringer i kvalitetsarbeidet
- Oversikt over studieprogram
- Informasjonstekst om forsendelsen
Under besøket mottok komiteen en brosjyre om kvalitetssikringssystemet, utskrift av presentasjon om dette, organisasjonskart som viser antall studenter per institutt, grafisk framstilling av styringssløyfen og informasjonsblad om universell utforming
- Fra NOKUT fikk komiteen en oversikt over noen sammenliknende nøkkeltall for de norske universitetene. Universitetet fikk anledning til å kommentere tallene.

6.2.2 Dokumentasjon mottatt før og under hovedbesøket

- Oversikt over antall studenter på de ulike studieprogrammene
- Flytskjema over rutiner vedrørende doktorgradsutdanningen
- Styresak av 28.01.10 Drøftingssak om UMBs doktorgradsutdanning – opptak, kapasitet, gjennomstrømning
- Utskrift av to presentasjoner vedrørende dimensjonering av PhD-studiene ved UMB
- Informasjonsskriv til NOKUT
- Forskrift for PhD-graden
- Veiledning for bedømmelseskomité
- Håndbok
- Skjema for opptak
- Skjema for avtale
- Skjema for framdriftsrapport
- Skjema for utdanningsplan
- Checklist for supervisors and students
- Rutiner for PhD-studentenes seminarer
- Submission declaration
- Mal for brev til Studieavdelingen om forslag til bedømmelseskomité

- Eksempel på brev til komitémedlem
- Mal for brev til komitémedlem (engelsk)
- Skjema for melding fra bedømmelseskomité om godkjenning
- Rutiner for emneregistrering
- Prosedyre for emneevaluering høst 2009 for INA
- Oversikt over programgrupper ved INA våren 2010
- Struktur for programmene
- Oversikt over instituttens gjennomsnittscore på emneevaluering for alle indikatorer sett under ett fra siste 6 år
- Eposter vedrørende INAs oppfølging av emneevalueringer
- Oversikt over resultater fra emneevalueringene ved INA høst 2009
- Resultater fra emneevalueringen vår 2009 for ett emne
- Emneansvarliges kommentarer til emneevalueringen høst 2009
- Midtsemesterevaluering – forslag til sjekklister
- Spørsmål til styringsdialogen 2007, 2008 og 2009
- Revidert informasjonsbrosjyre om KSU
- Informasjon til ekstern komité som evaluerte studiet i landskapsarkitektur
 - o UMB Strategic Plan 2005 – 2008
 - o UMB Educational Strategy 2005 – 2010
 - o UMB International Strategy and language Policy Guidelines for UMB
 - o UMB Student Welfare Strategy 2006 – 2010
 - o Terms of Reference and Contract
 - o Self Evaluation Report from ILP
 - o Tentative Evaluation Programme
 - o UMB Information Brochures
 - o UMB Map
 - o Landscape Architecture Study Plans
- Sluttrapport fra ekstern evaluering av Master i Development Studies,
- Sluttrapport fra ekstern evaluering av Bachelor i økologi og naturforvaltning

6.3 Kriteriegrunnlag for evaluering av universiteters og høyskoleers kvalitetssikringssystem for utdanningsvirksomheten

Vedtatt av NOKUTs styre 17. desember 2008. Tilpasset endringer i *Lov om universiteter og høyskoler og Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning* av 1. februar 2010.

Lov om universiteter og høyskoler pålegger institusjoner som gir høyere utdanning å ha "et tilfredsstillende internt system for kvalitetssikring" (§ 1-6). Med hjemmel i loven har departementet i forskrift fastsatt krav til disse systemene: "Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet" (§ 2-1, (1)).

Lov om universiteter og høyskoler gir NOKUT oppgaven med å evaluere hver enkelt institusjons kvalitetssikringssystem. Det skal ikke gå mer enn 6 år mellom hver evaluering. Med hjemmel i forskriften fastsetter NOKUT kriterier som systemene skal evalueres etter.

Kriteriene fastsatt 17.12.2008 er utformet slik at evalueringene skal ha fokus på institusjonenes bruk og nytte av systemene i sitt eget utviklings- og forbedringsarbeid. Ved utformingen av kriteriene er det tatt hensyn til de felles europeiske kravene om kvalitetssikring av høyere utdanning som Norge har forpliktet seg til å følge gjennom

Bologna-prosessen (*Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*). Kvalitetssikringen skal omfatte alle studietilbud som en institusjon gir, internt og eksternt, alle deler av studiet og alle formidlingsformer.

Hele dette kriterieskrivet gjelder som grunnlag for evalueringene. Del I fungerer som en referanseramme for hvilke aspekter ved utdanningen et kvalitetssikringssystem er ment å skulle sikre, og har ikke status som evalueringskriterier. I del I presenteres forventninger om hva som er sentrale områder for institusjonenes kvalitetsarbeid og kvalitetssikring. Systemet er institusjonens eiendom og det er institusjonen selv som bestemmer hvordan det konkret skal utformes.

I del II angis hvordan NOKUT utfører evalueringen. Selve evalueringskriteriene finnes i del III. Kriteriene er ikke standarder som må oppfylles enkeltvis for at kvalitetssikringssystemet skal kunne godkjennes. Det skal foretas en helhetlig bedømmelse av kvalitetssikringssystemet og institusjonens aktive bruk av det, der kriteriene ses i sammenheng.

I. Sentrale områder for institusjonenes kvalitetssikring

De *formelle kravene* til kvalitet i norsk høyere utdanning defineres av NOKUTs standarder og kriterier for akkreditering av studietilbud på de ulike gradsnivåene (bachelor, master og ph.d.). Loven setter som formål for universiteter og høyskoler at de skal tilby høyere utdanning "på høyt internasjonalt nivå" (§ 1-1), "basert på det fremste innen forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap" (§ 1-3). Dette forplikter institusjonen i sin helhet, det vil si ledelse, ansatte og studenter, til å arbeide kontinuerlig med kvalitetsutvikling ut over akkrediteringsstandardens krav.

Det er institusjonene selv som har ansvaret for kvaliteten i de studiene de tilbyr. For å kunne ivareta dette ansvaret må institusjonene ha tilstrekkelig kunnskap om de forhold og prosesser som bidrar til kvaliteten i det enkelte studium, og om resultater og effekter av iverksatte tiltak. Departementets *Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning* etter *Lov om universiteter og høyskoler* krever derfor at

Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet. (§ 2-1 (1))

Kvalitetssikringssystemet skal sikre og bidra til å utvikle kvaliteten i hele utdanningen, inkludert praksisstudier. Systemet skal omfatte alle forhold som har betydning for studiekvaliteten, fra informasjon overfor mulige søkere til avslutningen av studiet inklusive studiets relevans for arbeidslivet. (§ 2-1(2))

Med bakgrunn i departementets forskrift og NOKUTs akkrediteringskriterier framheves følgende aspekter ved studiene som sentrale for institusjonenes kvalitetssikring:

Kunnskaps- og studiekultur

Det forventes at institusjonene aktivt legger til rette for en kunnskaps- og studiekultur som reflekterer formålsparagrafen i *Lov om universiteter og høyskoler* og som fremmer og verner akademisk frihet. Det forventes at undervisning, forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid holder et høyt faglig nivå, og utøves i overensstemmelse med anerkjente vitenskapelige, kunstfaglige, pedagogiske og etiske prinsipper.

Studienes innhold, læringsmål og kvalifikasjoner

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at studienes innhold er dekkende for å nå definerte læringsmål og at de kvalifikasjonene studiene leder til framgår tydelig av

studieplanene. På sikt forventes det at læringsmålene er i samsvar med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk fastsatt av departementet i 2009.

Undervisning, veiledning og arbeidsformer

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at undervisning, faglig veiledning og eventuelle praksisstudier har tilstrekkelig omfang og god kvalitet og utføres av personale som er kvalifisert for oppgaven, og at studiene gjennomføres med arbeidsformer for studentene som er varierte og hensiktsmessige for å nå læringsmålene.

Vurderingsformer, vitnemål og resultatoppnåelse

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at studienes vurderings- og prøveformer sikrer rimelig og rettferdig bedømmelse av studentenes oppnåelse av læringsmål og kvalifikasjoner, og at vurderings- og prøveformer sikrer det faglige nivået ved studiet.

Infrastruktur, administrasjon og det totale læringsmiljøet

Det forventes at institusjonene kvalitetssikrer at det er god administrativ støtte rundt studiene og god informasjon til studentene, og at studiene foregår i et godt fysisk og psyko-sosialt læringsmiljø.

II. NOKUTs evaluering av kvalitetssikringssystemet

Departementets forskrift krever at en institusjons kvalitetssikringssystem skal evalueres av NOKUT minst hvert sjette år (§ 2-2(1)), og at evalueringen skal

munne ut i en tilråding om hvorvidt systemet sett under ett er tilfredsstillende, og eventuelt angi områder hvor institusjonen bør videreutvikle sitt system. (§ 2-2 (2))

NOKUT bruker sakkyndige komiteer i sine evalueringer. Evalueringene omfatter dokumentstudier og institusjonsbesøk med intervjuer. Evalueringene skal kartlegge og vurdere institusjonenes systemer og rutiner for kvalitetsarbeid og hvordan dette foregår i praksis. En evaluering av et kvalitetssikringssystem er således ikke en faglig evaluering av innhold og kvalitet i de enkelte studier, men en evaluering av institusjonens kontinuerlige og systematiske arbeid for å sikre og forbedre slik kvalitet.

Vurderinger av kvaliteten i enkeltstudier ligger utenfor rammene av evalueringen, men dersom det framkommer klare indikasjoner på alvorlig kvalitetssvikt i enkeltstudier, skal dette nedfelles i rapporten.

NOKUT legger vekt på å gjennomføre sine evalueringer med en konstruktiv holdning til institusjonene, slik at prosessene kan forløpe med trygghet og åpenhet, og slik at institusjonenes mulighet for å ha utbytte av evalueringen fremmes.

III. Kvalitetssikringssystemets prosesser og funksjoner: evalueringskriterier

Det interne kvalitetssikringssystemet for utdanningsvirksomheten er institusjonens redskap for å skaffe seg den kunnskapen den trenger for å kunne vurdere kvaliteten i studiene. Gjennom faste rutiner og prosesser i en årlig syklus frambringes, vurderes og anvendes informasjon om det enkelte studium, og om institusjonens utdanningsvirksomhet generelt. Ved hjelp av kvalitetssikringssystemet vurderer institusjonen resultatene i utdanningsvirksomheten, avdekker svakheter, iverksetter forbedringstiltak og foretar kontinuerlig vurderinger med sikte på videre kvalitetsutvikling. Et kjennetegn ved systematisk kvalitetsarbeid er at vesentlig informasjon og vesentlige vurderinger er tilstrekkelig skriftlig dokumentert.

Systemet er institusjonens eiendom og det er institusjonen selv som ut fra egen størrelse, faglig profil og andre lokale behov bestemmer hvordan det skal utformes. Det samme gjelder for den dokumentasjonen som systemet frambringer. Institusjonen avgjør selv hvilke data og annen informasjon den behøver for å kunne identifisere variasjoner i kvaliteten og velge relevante kvalitetsforbedrende tiltak. Institusjonenes kvalitetssikringssystem evalueres ut fra følgende kriterier:

1. Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur

Det vil bli lagt vekt på

- at kvalitetssikringssystemet fremmer bred deltakelse i kvalitetsarbeidet blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer
- at informasjon og vurderinger er dokumenterte og tilgjengelige
- at kvalitetssikringssystemet stimulerer til et kvalitetsarbeid som er preget av åpenhet, engasjement og forbedringsvilje

2. Mål, plan og ledelsesforankring

Det vil bli lagt vekt på

- at systemet er beskrevet slik at det angir de målsettinger, prosesser, aktører og fora som inngår
- at systemet er forankret i ledelsen og besluttede organ på de ulike nivåer
- at arbeids- og ansvarsfordeling i kvalitetsarbeidet er fastsatt
- at også selve kvalitetssikringssystemet gjøres til gjenstand for jevnlig evaluering og utvikling med sikte på institusjonens eget behov

3. Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene

Det vil bli lagt vekt på

- at sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt igangsatt studium bygger på informasjon som innhentes systematisk og fra flere kilder, for eksempel studentevalueringer av undervisningen, kvantitative nøkkeldata, faglærernes vurderinger og eksterne vurderinger av studiets kvalitet og relevans ved fagfeller og interessenter
- at systemet har særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier

4. Analyse, vurdering og rapportering

Det vil bli lagt vekt på

- at informasjon som systemet generer blir analysert, vurdert og framstilt for ansvarlige fora og ledelsesnivåer i en form og et omfang som er tilpasset det ansvar og de typer beslutninger som tas på de ulike nivåene
- at rapportene i systemet viser hva som er de aktuelle fagmiljøenes egenvurdering av kvaliteten, hva som framgår av eventuelle eksterne vurderinger, og hva fagmiljøene beslutter eller foreslår av tiltak for ytterligere kvalitetsutvikling
- at institusjonens ledelse rapporterer årlig til styret om utdanningskvalitet og kvalitetsarbeid, med en helhetlig vurdering av utdanningskvaliteten, samt oversikt over prioriteringer og tiltak i kvalitetsarbeidet (årlig kvalitetsrapport eller tilsvarende).

5. Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring

Det vil bli lagt vekt på

- at tiltak for forbedringer vurderes og iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalysene som gjøres. Dette gjelder både tiltak i tilfeller av svikt i forhold til akkrediteringskravene, og tiltak for å videreutvikle studiekvaliteten.
- at forslag og vedtak om tiltak framgår av institusjonens årlige kvalitetsrapport eller underliggende rapporter
- at det er sammenheng mellom kvalitetsrapportering og planarbeid på ulike nivåer ved institusjonen, inkludert budsjettarbeid

